

Het kwade overwinnen – hoe dan?

Paulus, Romeinen 12 en de weg van radicale goedheid

1. Wat bedoelt Paulus met “overwinnen”?

Veel christenen (die ik heb ontmoet) lezen Paulus alsof hij een morele coach is: “Wees aardig, wees lief, wees zacht.”

Maar als ik Paulus serieus neemt, ontdek ik iets anders: **Paulus roept niet op tot zwakte, maar tot een hogere vorm van overwinning.**¹

Overwinnen betekent in Romeinen 12 niet dat je het kwaad “met slimme strategieën” uitschakelt, maar dat je weigert het kwaad jouw binnenwereld te laten koloniseren.² Het kwaad wordt pas echt gevaarlijk wanneer het:

- jouw emoties gijzelt,
- jouw reacties bepaalt,
- jouw identiteit aantast, en
- jou dwingt om dezelfde geest te gaan ademen als je tegenstander.

Dat is waarom Paulus schrijft:

“Laat u niet overwinnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede.” (Romeinen 12:21)³

Let goed op: Paulus zegt niet dat je met “een beetje goed gedrag” het kwaad wel even wegpoetst. Hij zegt: **blijf in het goede staan**, zodat het kwaad jou niet omvormt tot zijn verlengstuk.

2. De Romeinenbrief: eerst fundament, dan praktijk

De Romeinenbrief is grofweg in twee delen te verdelen:

1. **Romeinen 1–11**: het fundament — wat God gedaan heeft, wie God is, hoe genade werkt.⁴
2. **Romeinen 12–16**: de praktijk — hoe dit evangelie zichtbaar wordt in het dagelijkse leven.⁵

Dat betekent: Romeinen 12 is geen “los lijstje gedragsregels”. Het is de praktische vertaling van elf hoofdstukken Goddelijke genade.

Wie Romeinen 12 losmaakt van Romeinen 1–11, maakt van het Evangelie een nieuw wetboek.

En dan eindig je onvermijdelijk met religieuze kramp, schuldgevoel en toneelspiritualiteit.

Paulus’ moraal is nooit de oorzaak van redding, maar altijd het gevolg ervan.

3. “Heb het goede voor met alle mensen” – zonder voorwaarden

Paulus schrijft dat we het goede moeten zoeken voor **alle mensen**.⁶ Dat klinkt eenvoudig, maar het is ontregelend radicaal.

Dit motief ligt al besloten in Romeinen 5:

“Derhalve, gelijk het door één daad van overtreding voor alle mensen tot veroordeling gekomen is, zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging ten leven.” (Romeinen 5:18)⁷

Dit is geen vrome wens en geen religieuze slogan. Paulus formuleert hier een harde vaststelling:

- Adam bracht schade voor allen.
- Christus bracht rechtvaardiging en leven voor allen.

Dat is concreet: **God heeft met de mensheid iets voor.**

Het evangelie is niet: “God heeft misschien iets voor jou, als jij eerst voldoet.”

Het evangelie is: **God kwam met leven voordat jij iets kon terugdoen.**⁸

Wie dit gelooft, kijkt anders naar mensen.

Niet omdat iedereen automatisch “goed” is, maar omdat ieder mens — hoe beschadigd ook — nog steeds valt binnen Gods plan en bereik.

4. “Houd vrede met alle mensen” – maar niet ten koste van de waarheid

Paulus is realistisch:

“Houd vrede met alle mensen, voor zover het van u afhangt.” (Romeinen 12:18)⁹

Dat betekent dus meteen: vrede is niet altijd volledig haalbaar. Soms wil de ander geen vrede. Soms kiest de ander voor escalatie.

Maar Paulus zegt: **zorg dat de escalatie niet van jou komt.**

Zorg dat jij niet degene bent die de deur naar verzoening dichtgooit.

Want het Evangelie openbaart een God die vijanden tot vrienden maakt.¹⁰

Dat is verzoening: niet het gladstrijken van onrecht, maar het scheppen van een nieuw begin.

5. “Wreek uzelf niet” – wraak heeft een plaats, maar niet bij jou

Paulus schrijft:

“Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn...” (Romeinen 12:19)¹¹

Veel lezers maken hiervan een “soft” vers, alsof Paulus bedoelt:
“Doe maar alsof het niet gebeurd is.”

Maar wraak (rechtsherstel) is niet per definitie onrechtmatig. Integendeel: het gaat om het herstellen van balans, recht en waarheid.¹² Paulus ontkent niet dat toorn en vergelding een legitieme plaats hebben — hij zegt alleen: **neem het recht niet in eigen hand.**

Paulus schrijft dit namelijk aan de gemeente — niet aan de overheid.¹³

En daarom voegt hij later toe:

“*Zij [de overheid] staat immers in dienst van God... zij draagt het zwaard niet tevergeefs...*”
 (Romeinen 13:4)¹⁴

De overheid heeft dus een taak in rechtshandhaving. Het zwaard is geen decoratief symbool. Het is een instrument van bevoegd gezag.¹⁵

Maar de gelovige mag geen rechter, aanklager en beul tegelijk willen zijn.
Een mens heeft niet het recht om eigen rechter te spelen.

Let ook op het verschil tussen:

- **onderschikken** aan overheid (erkenning van orde), en
- **klakkeloos gehoorzamen** (blind volgen).

Onderschikking is Bijbels. Blindheid niet.
 Christus gehoorzamen gaat boven mensen gehoorzamen.¹⁶

6. “Mij komt de wraak toe” – geloof is loslaten

Romeinen 12:19 citeert Deuteronomium:

“*Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Here.*”¹⁷

Dat is geen dreigtekst, maar een bevrijdingstekst.

Want wie alles zelf recht wil zetten, draagt een last die hij niet kan dragen.
 Paulus zegt in feite:

Laat God, God zijn.

Laat Hem de rechterstoel dragen. Jij bent niet gebouwd voor die functie.

Het is een geloofsdaad om los te laten.
 Niet omdat onrecht “niet ernstig” is, maar omdat God het wél ernstig neemt.

En hier komt de echte vraag:

Hoe groot is mijn God?

Groot genoeg om recht te doen, ook als ik stil blijf?

Geloof dat God recht zal zetten, brengt rust.
Ongeloof jaagt je op. Het houdt je wakker. Het maakt je hard.

7. Vijanden voeden: het einde van vijandschap

Paulus gaat verder:

“Maar, indien uw vijand honger heeft, geef hem te eten; indien hij dorst heeft, geef hem te drinken...” (Romeinen 12:20)¹⁸

Dit is geen techniek en geen psychologisch trucje.
Dit is een daad die het kwaad ontmaskert: **goedheid die niet te manipuleren is.**

Paulus zegt erbij:

“... want zo zult gij vurige kolen op zijn hoofd hopen.”

Dit betekent niet: “Pak hem terug met vriendelijkheid.”
Dat is precies de karikatuur van religieuze schijnheiligheid.

De gedachte is: werkelijk goeddoen maakt vijandschap onmogelijk om in stand te houden.¹⁹
Iemand kan jouw goede daden haten, maar hij kan ze niet eerlijk rechtvaardigen.

Een krachtig Bijbels voorbeeld is **Jozef**.²⁰
Hij werd verraden, verkocht, vergeten — maar hij kende God.

Wanneer zijn broers later honger hebben, wreekt hij zich niet.
Hij voedt hen. Hij vergeeft hen. Hij verzoent zich met hen.

Dat doet iets met een mens. Vijandschap kan niet onbeperkt blijven bestaan wanneer ze botst op echte genade.

8. Romeinen 12:21 – het kwaad overwinnen “in” het goede

Paulus sluit af:

“Laat u niet overwinnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede.” (Romeinen 12:21)²¹

De sleutel zit in deze vraag:

Wanneer heeft het kwaad jou te pakken?

Niet wanneer het jou aanvalt.
Maar wanneer het jou verandert.

Wanneer jij:

- bitter wordt,
- cynisch wordt,
- wraakzuchtig wordt,
- koud wordt,
- menselijkheid verliest.

Dan heeft het kwaad gewonnen.

En hier is het scherpe punt:

Het goede is geen instrument om het kwade te bestrijden.

Het goede is de plaats waar jij blijft staan, zodat het kwade jou niet bezit.

Je overwint het kwaad niet door “handiger kwaad”, maar door **in het goede te blijven**, koste wat het kost.

9. Genade in de gemeenschap: waar verwijt verdwijnt

Paulus schrijft hetzelfde principe ook elders, bijvoorbeeld:

“Verdraagt elkander en vergeeft elkander... gelijk ook de Here u vergeven heeft, doet ook gij evenzo.” (Kolossenzen 3:13)²²

In een gemeenschap is er altijd wel iets. Mensen botsen. Mensen falen. Mensen kwetsen.

Maar Paulus’ oplossing is niet: “maak iedereen perfect.”

Paulus’ oplossing is: **wees een genade-omgeving.**

Hier komt een kernzin die het verschil maakt:

Waar genade verschijnt, verdwijnt verwijt.

Niet omdat alles ineens goed was, maar omdat genade weigert te blijven wonen in het verleden.

10. Efeze 4:32 – vriendelijk is niet oppervlakkig, maar geestelijk

Efeze zegt:

“Maar weest jegens elkander vriendelijk, barmhartig, elkander vergevend, zoals God in Christus u vergeving geschonken heeft.” (Efeze 4:32)²³

Dit “vriendelijk” is niet oppervlakkig of sociaal. Het is geestelijk: innerlijke welwillendheid.

En let op: het gaat verder dan vergeven.

Het gaat om **genade bewijzen.**

Dat betekent:

- ruimte maken vanbinnen,
- de ander niet vastzetten in zijn fout,
- God danken ondanks de ander,
- en jezelf niet laten vormen door wrok.

De krachtigste motivatie voor dit gedrag is niet “je best doen”, maar:

een overweldigende waardering van Gods genade naar ons.²⁴

Wanneer genade jouw hart vult, verandert je gedrag vanzelf. Niet perfect, maar echt.

Samenvatting: het kwade overwinnen **IN** het goede

Het kwade overwinnen is niet:

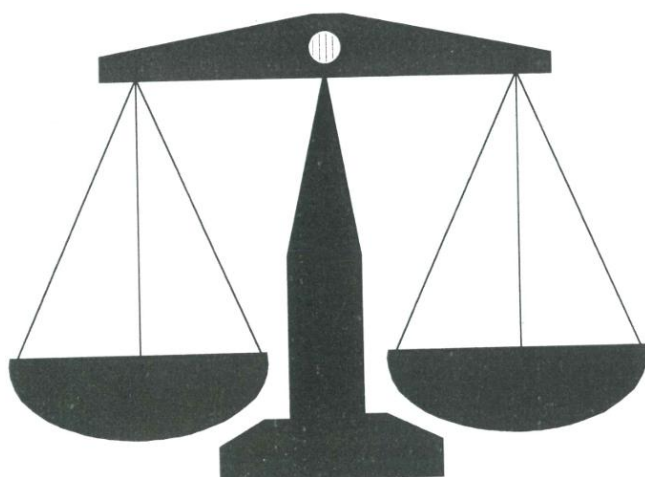
- harder schreeuwen,
- slimmer terugpakken,
- religieus gelijk halen,
- of morele superioriteit etaleren.

Het kwade overwinnen is:

- loslaten wat jou vergiftigt,
- recht overlaten aan God,
- en goed blijven doen zonder agenda.

Overwin het kwade — niet mét het goede als wapen, maar door **IN het goede te blijven staan.**

Bijlage – Voetnoten en bronverwijzingen

1. Zie de imperatiefstructuur in Romeinen 12:21; Paulus spreekt in termen van overwinning/overwonnen worden, niet van “aardig gedrag”. ↵
2. Het thema dat kwaad “overwint” door interne transformatie van de mens sluit aan bij Paulus’ bredere denken over het vlees, de oude mens en vernieuwd denken (vgl. Rom. 12:2). ↵
3. Romeinen 12:21 (NBG/HSV-varianten). ↵
4. Zie Romeinen 1–11 als doctrinair fundament: zonde, rechtvaardiging, verzoening, uitverkiezing en Gods heilsplan. ↵
5. Romeinen 12:1 start het praktische deel met “Ik vermaan u dan...” (oὔv), dat direct teruggrijpt op de voorafgaande hoofdstukken. ↵
6. Romeinen 12:17-18 vormt het kader: goed doen tegenover allen, vreedzaam zijn met allen. ↵
7. Romeinen 5:18 is een kerntekst in Paulus’ Adam/Christus-typologie. ↵
8. Vgl. Romeinen 5:8 (“toen wij nog zondaars waren...”). ↵
9. Romeinen 12:18 erkent expliciet menselijke beperkingen (“voor zover het van u afhangt”). ↵
10. Het verzoeningsmotief is dominant in Romeinen 5:10-11. ↵
11. Romeinen 12:19 citeert Deuteronomium 32:35 (vergelding is van de HEERE). ↵
12. Wraak in Bijbelse zin is verbonden met recht/vergelding; het gaat niet noodzakelijk om emotionele wraakzucht maar om rechtsherstel. ↵
13. Paulus adresseert de “geliefden” (gemeente), niet staatsapparaat of rechtbank. ↵
14. Romeinen 13:4 over overheid als “toornende wreekster” (NBG) / “wreekster” in dienst van God. ↵
15. Het beeld van het “zwaard” wijst op bevoegdheid tot rechtshandhaving en sanctionering. ↵
16. Vgl. Handelingen 5:29 (“Men moet God meer gehoorzamen dan mensen”). ↵
17. Deuteronomium 32:35; toegepast in Romeinen 12:19. ↵
18. Romeinen 12:20 citeert/echoot Spreuken 25:21-22. ↵
19. Het beeld van “vurige kolen” wordt in uitlegliteratuur vaak verbonden aan schaamte, gewetensprikkeling en het breken van vijandschap. ↵
20. Genesis 45 en 50 tonen Jozefs reactie op onrecht: verzoening, voorziening en Gods soeverein handelen. ↵
21. Romeinen 12:21 is de climax van het hele perikoopgedeelte (Rom. 12:17-21). ↵
22. Kolossenzen 3:13 verbindt gemeenschapsethiek direct aan Gods vergeving. ↵
23. Efeze 4:32 geeft een parallelle ethiek: vergeving en barmhartigheid “zoals God in Christus...”. ↵
24. Een bekende lijn in pastorale uitleg: het motief voor christelijk gedrag is genade, niet wet; vgl. Titus 2:11-12. ↵